

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

กับการทรงงานด้านสิทธิมนุษยชน

ทศพนธ์ นรทัศน์*

บทคัดย่อ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงงานด้านสิทธิมนุษยชน และทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่างๆ จำนวนมากมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในฐานะพระบรมราชินีนาถ และในฐานะที่ทรงดำรงตำแหน่งสภานายิกาสภาทนายความไทย ทรงส่งเสริมคุณภาพชีวิต อาชีพ ความเป็นอยู่ของบุคคลผู้ยากไร้ และประชาชนในชนบทห่างไกล รวมถึงผู้ลี้ภัยจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาพักอาศัยในค่ายอพยพตามแนวชายแดน การให้ความช่วยเหลือ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง และเผ่าพันธุ์ พระองค์ได้โดยเสด็จพระราชดำเนนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทั่วทุกหนแห่งบนผืนแผ่นดินไทย พระราชกรณียกิจเหล่านี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของการทรงงานด้านสิทธิมนุษยชน นั่นคือ “การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ การมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีขึ้น” ผลจากการทรงงานดังกล่าว ได้เป็นที่ประจักษ์ในประชาคมโลก จนทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล และปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขามนุษยธรรม จากหลายสถาบัน

บทนำ

นับตั้งแต่มีการรับรองและประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ยอมรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าว และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชน ไว้โดยชัดแจ้งในหลายมาตรา อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” มาตรา ๘๒ “รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ตลอดจนต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ” รวมทั้ง บัญญัติให้มี “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” โดยมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าประชาคมโลกและประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนเพิ่มมากขึ้น เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บทความนี้ จึงนำเสนอเกี่ยวกับการทรงงานด้านสิทธิมนุษยชนของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเฉลิมพระเกียรติในผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ในประเทศไทยและประชาคมโลก โดยทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลและปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขามนุษยธรรม จากหลายสถาบัน

* นักวิชาการอิสระ

ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนทั่วทุกแห่ง โดยได้รับการยกย่องขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ (ค.ศ. ๑๙๔๗) โดยคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ถือเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับในปัจจุบันล้วนมีพื้นฐานและได้รับการพัฒนาและมาจากปฏิญญาสากลฉบับนี้ทั้งสิ้น และกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนากฎหมายภายในประเทศของประเทศต่างๆ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศของตน (กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๔)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้รับการรับรองและประกาศโดยสมัชชาสหประชาชาติที่ ๒๑๗ เอ (III) วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ โดยได้ระบุหลักการสำคัญไว้ในส่วนของอารัมภบท ความเป็นที่เคารพของศักดิ์ศรีแต่กำเนิด และสิทธิที่เท่าเทียมกันและที่ไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งมวลแห่งครอบครัวมนุษยชาติ เป็นพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก...โดยที่ประชาชนแห่งสหประชาชาติได้ยืนยันอีกครั้งไว้ในกฎบัตรถึง **ศรัทธาในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและค่าของมนุษย์ และในสิทธิที่เท่าเทียมกันของบรรดาชายและหญิง และได้มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีขึ้นในอิสรภาพอันกว้างขวางยิ่งขึ้น** โดยที่รัฐสมาชิกต่างปฏิญาณที่จะบรรลุถึงซึ่งการส่งเสริมการเคารพและการยึดถือสิทธิมนุษยชน และอิสรภาพขั้นพื้นฐานโดยสากล โดยความร่วมมือกับสหประชาชาติ โดยที่ความเข้าใจร่วมกันในสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพื่อให้ปฏิญญานี้สำเร็จผลเต็มบริบูรณ์...” (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, มปป.: 1-2) โดยประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ยอมรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน นับเป็นการบุกเบิกงานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยบทบัญญัติ ๓๐ มาตรา ที่กำหนดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ทั้งหญิงและชาย ทุกแห่งหนในโลกปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ (สำนักงานประสานงานองค์การภาคีสหประชาชาติประจำประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๑: ๕-๖) มาตรา ๑ เป็นสาระสำคัญตามเกณฑ์เบื้องต้นที่สำคัญของสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ มาตรา ๒ กำหนดหลักการสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงได้รับอย่างเท่าเทียม ปราศจากการเลือกปฏิบัติ เป็นสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานอันพึงมีพึงได้ในการใช้สิทธิอย่างเต็มที่ มาตรา ๓ กล่าวถึงสิทธิเบื้องต้นที่สำคัญ ได้แก่ สิทธิในการดำรงชีวิต สิทธิที่จะมีเสรีภาพ และสิทธิที่จะมีความมั่นคงแห่งตัว พึงได้รับการใช้สิทธิสำคัญนี้อย่างเต็มที่ มาตรา ๔-๒๑ กล่าวถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งรวมทั้งสิทธิด้านต่างๆ อาทิ อิสรภาพจากการถูกบังคับเป็นทาสและเข้ารับใช้ของผู้ใด อิสรภาพจากการทรมาน หรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม สิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลในกฎหมาย สิทธิที่จะได้รับความเยียวยาด้วยความยุติธรรม เสรีภาพจากการถูกจับกุมกักขังหรือเนรเทศโดยพลการ สิทธิที่จะได้รับการดำเนินคดีด้วยความเป็นธรรม สิทธิประชาพิจารณ์ได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมจากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรม สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย อิสรภาพจากการสอดแทรกโดยพลการในกิจส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การส่งข่าวสาร เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายและในถิ่นที่อยู่ สิทธิที่จะแสวงหาและพักพิงในประเทศอื่นๆ สิทธิในการถือสัญชาติ สิทธิที่จะสมรสและสร้างครอบครัว สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สิทธิในเสรีภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธิในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น สิทธิในเสรีภาพแห่งการชุมนุมและการสมาคมโดยสงบ สิทธิที่จะเข้าร่วมในรัฐบาลของตนและสิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตน

มาตรา ๒๒ เป็นความสำคัญลำดับที่สองของปณิญาสาภลข เป็นอาร์มภทสูมาตรา ๒๓ ถึง ๒๗ กล่าวถึง เศรษฐกิจ สังคม และสิทธิทางมนุษยธรรม ซึ่งเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงมีสิทธิ “ในฐานะสมาชิกสังคม” มาตราดังกล่าวนี้นักกล่าวถึง สิทธิที่มีคุณลักษณะพิเศษ เป็นสิทธิที่จำเป็นอย่างยิ่งและขาดไม่ได้ต่อดังคิตรีและการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเสรีของตน และระบือกว่าสิทธินี้ต้องได้รับ การยึดถือปฏิบัติ ด้วยความพยายามความร่วมมือทั้งในและระหว่างประเทศ ได้แก่ สิทธิในความมั่นคงทางสังคม สิทธิที่จะทำงานที่จะเลือกงานอย่างเสรี สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนที่เท่ากันสำหรับการทำงานที่เท่ากัน สิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและครอบครัว สิทธิในการศึกษา และสิทธิที่จะเข้าร่วมการใช้ชีวิตทางด้านวัฒนธรรมในประชาคมอย่างเสรี มาตราหลังสุด คือ มาตรา ๒๘ ถึง ๓๐ กล่าวถึง บุคคลชอบที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบสังคมและระหว่างประเทศอันจะอำนวยความสะดวกให้การใช้ บรรดาสิทธิและเสรีภาพที่ได้ระบุในปณิญานี้ ทำได้อย่างเต็มที่ และเน้นย้ำว่าแต่ละคนพึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อ ชุมชนเช่นกัน (สำนักงานประสานงานองค์การภาคีสหประชาชาติประจำประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๑: ๖)

นอกจากนี้ กฎระเบียบด้านสังคมในปัจจุบัน ด้านสิทธิมนุษยชน ก็มีบทบาทสำคัญมากขึ้น โดยให้ความสำคัญ กับการส่งเสริมให้เกิดการเคารพและรักษาดังคิตรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔: (๒))

ดังนั้น บทบาทในการทรงงานด้านสิทธิมนุษยชนของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งในอดีตและ ปัจจุบัน จึงเป็นบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนชาว ไทย ตลอดจนประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านที่ได้รับความทุกข์ร้อน โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความ แตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทาง เศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งได้รับการบัญญัติรองรับไว้ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐: ๑๑) สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงอุทิศพระวรกายโดยไม่เห็นแก่ความสุขส่วนพระองค์ เพื่อประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการ ตามพระราชปณิธานที่ว่า “ความสุขของราษฎร คือ ความสุขของพระองค์” (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๑๘)

พระราชกรณียกิจด้านสิทธิมนุษยชน

๑. การทรงงานด้านสิทธิมนุษยชน

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภารกิจในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อาชีพ ความเป็นอยู่ของบุคคลผู้ยากไร้ ประชาชนในชนบทห่างไกล ผู้ลี้ภัยจากประเทศ เพื่อนบ้านที่เข้ามาพักอาศัยในค่ายอพยพตามแนวชายแดน รวมทั้ง ได้โดยเสด็จพระราชดำเนิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทั่วทุกหนแห่งในผืนแผ่นดินไทย พระราชกรณียกิจเหล่านี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของการทรงงานด้าน สิทธิมนุษยชน นั่นก็คือ “การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ การ มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีขึ้น” การที่ทรงทราบทุกข์สุขจากปากคำของ ราษฎรเอง พระองค์จึงทรงพระราชดำริหาทางช่วยเหลือหลายทาง เช่น การศึกษา อนามัย อาชีพ โดยทรงสละพระราช ทรัพย์ส่วนพระองค์ประเดิมในโครงการช่วยเหลือราษฎรอยู่เป็นเวลานาน (ชูมาน ถิระกิจ, ๒๕๔๗: ๙) โดยปรากฏพระราช กรณียกิจที่สำคัญ ดังนี้

๑) ศิลปาศีพกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

โครงการส่งเสริมศิลปาศีพ เป็นโครงการที่มีสาขาทั่วประเทศซึ่งในภายหลังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิ พระราชทานนามว่า "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาศีพพิเศษในพระบรมราชูปถัมภ์" เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาศีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ" อันเป็นการส่งเสริมอาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารให้ดีขึ้น (วิกิพีเดีย, ๒๕๕๕) ในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเปิดงานโครงการมรดกสิ่งทอของเอเชีย: หัตถกรรมและอุตสาหกรรม ณ ศาลาธรรม ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ในขณะนั้น) ร่วมกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) สมาคมส่งเสริมและพัฒนาหัตถกรรมอาเซียน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และวิทยาลัยครูเชียงใหม่ (ในขณะนั้น) จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่พระองค์ท่านทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ นั้น นายเพอเดวิโก ฌาเฮอร์ ผู้อำนวยการใหญ่ของ UNESCO ได้กราบบังคมทูลประกาศพระเกียรติคุณก่อนทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองใบโรพุทโธ แต่พระองค์ท่าน มีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า “การที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงดำเนินพระราชกรณียกิจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปหัตถกรรมแบบดั้งเดิมของไทยไว้นี้ นับเป็นการสอดคล้องกับปณิธานของ UNESCO ที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ เป็นที่ประจักษ์ได้ว่า ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ และพระราชูปถัมภ์ของได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ศิลปหัตถกรรมเก่าแก่ อาทิ ศิลปะปูนปั้นสมัยอยุธยา เครื่องจักสานย่านลิเภา ถมเงิน และคร่ำทอง ก็คงจะสูญหาย การฟื้นฟูศิลปหัตถกรรมนี้ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงถือเป็นพระราชกรณียกิจที่ต้องดูแลติดตามด้วยพระองค์เอง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงสนับสนุนการทอผ้า การออกแบบไหมไทย และทรงใช้เป็นเครื่องฉลองพระองค์ นับได้ว่าทรงเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมดั้งเดิม จนได้รับความนิยมทั้งในประเทศและในนานาประเทศ” (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๒๒) ซึ่งการทรงงานดังกล่าว เป็นการสนับสนุนปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน “ข้อ ๒๗ บุคคลมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการใช้ชีวิตทางวัฒนธรรมในประชาคมอย่างเสรี ที่จะพึงพอใจในศิลปะและมีส่วนในความคืบหน้า และผลประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ บุคคลมีสิทธิในการได้รับการคุ้มครองประโยชน์ทางด้านศีลธรรม และทางวัตถุอันเป็นผลได้จากการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปะที่ตนเป็นเจ้าของ”

๒) สถานายิกาสภาภาษาไทย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเอาพระทัยใส่ในกิจการด้านสาธารณสุข โดยทรงดำรงตำแหน่ง “สถานายิกาสภาภาษาไทย” และหากเสด็จ เยือนต่างประเทศ ก็จะทรงถือโอกาสเสด็จฯ ทอดพระเนตรกิจการภาษาของประเทศไทย เพื่อทรงนำมาปรับปรุงกิจการสภาภาษาไทยอยู่เสมอ ดังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถึงประชาชนชาวไทย ฉบับที่ ๓ ภายหลังการเสด็จเยือนเยอรมนีตะวันตก (ระหว่างวันที่ ๒๕ กรกฎาคม – ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓) ความตอนหนึ่งว่า “...ในฐานะสมเด็จพระเจ้านายแห่งสภาภาษาไทย พระราชินีได้รับเครื่องเอกขเรย์เคลื่อนที่จากนายกรัฐมนตรี จักรเย็บผ้าพาฟฟ์จากกงสุลกิตติมศักดิ์ไทย ณ เมืองฟรังค์ฟวร์ท และรถพยาบาลจากบริษัท เดมเลอร์เบนซ์ ของบริจาคทั้งสามสิ่งนี้สำหรับมอบให้แก่สภาภาษาไทย...” (ประกาศ รัชวรภรณ์, ๒๕๕๐: ๒๑๐)

ภาษานั้น เกิดขึ้นมาจากความปรารถนาที่จะนำความช่วยเหลือโดยมิเลือกปฏิบัติมาสู่ผู้บาดเจ็บในสนามรบ ภาษาเพียรพยายามทั้งในฐานะระหว่างประเทศและในระดับชาติเพื่อป้องกัน และบรรเทาความทุกข์ทรมานของมนุษย์ไม่ว่าจะพบได้ในที่ใด ความมุ่งประสงค์ของภาษาได้แก่การคุ้มครองชีวิตและสุขภาพ และการ

ประกันความเคารพนับถือต่อมนุษยชน ส่งเสริมความเข้าใจ มิตรภาพ ความร่วมมือระหว่างกัน และสันติภาพยั่งยืนระหว่าง
ประชากรทั้งมวล (สภากาชาดไทย, 2553)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงดำรงตำแหน่งสภานายิกาสภากาชาดไทย เมื่อวันที่ ๑๒
สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๙๙ สืบต่อจากสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า สภากาชาดไทยนั้น เป็น
องค์กรสาธารณกุศลก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ (ร.ศ. ๑๑๒) ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้
ดำเนินกิจการต่อเนื่องมาโดยตลอดเป็นเวลากว่าร้อยปีแล้ว ไม่ว่าประเทศจะอยู่ไปภาวะสงครามหรือในยามปกติ และไม่ว่า
ประเทศจะมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือระบอบประชาธิปไตย สภากาชาดไทยมีภารกิจ ในการ
ช่วยเหลือผู้เจ็บไข้ได้ป่วย โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และได้แบ่งการดำเนินงานเป็นส่วนงานต่าง ๆ (มูลนิธิ ๕ อันว
มหาราช, ๒๕๕๕ก) อาทิ

- **สำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์** สภากาชาดไทย ทำหน้าที่ให้การ
บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยที่ครบวงจรได้อย่างทั่วถึง ทันเหตุการณ์ และมีประสิทธิภาพ บรรเทาทุกข์ผู้ด้อยโอกาส และ
ประชาชนในถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การบริการด้านสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี รวมทั้งการฝึกอบรม
ความรู้ด้านภัยพิบัติ และความรู้ด้านสุขภาพ (สำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์, ๒๕๔๒)

- **โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์** ทำหน้าที่รักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยทั้งในยามปกติ ยามฉุกเฉิน
หรือเมื่อเกิดสาธารณภัย กับเป็นที่ศึกษาของนิสิตแพทย์และนักศึกษาพยาบาลเพื่อสร้างบุคลากรทางการแพทย์

- **โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา** ทำหน้าที่รักษาผู้เจ็บป่วยเช่นเดียวกับ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เดิมชื่อว่า “โรงพยาบาลสมเด็จพระ ณ ศรีราชา”

- **วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย** จัดการศึกษาวิชาพยาบาลเพื่อสร้างบุคลากรในด้
การพยาบาล ตั้งแต่ระดับผู้ช่วยพยาบาล จนถึงระดับพยาบาลปริญญา

- **โรงเรียนรังสีเทคนิค** ทำหน้าที่จัดการศึกษาด้านรังสีเทคนิค เพื่อผลิตผู้มีความรู้ด้านรังสี
เทคนิคเข้าปฏิบัติงานในโรงพยาบาลและสถานพยาบาล

- **สถานเสาวภา** หรือกองวิทยาศาสตร์ ทำหน้าที่ด้านค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ผลิต
วัคซีนและเซรัม ป้องกันกละรักษาโรค เป็นสถานที่มีการวิจัยเพื่อนำมาผลิตเป็นเซรัมรักษาผู้ที่ถูกงูพิษกัด

- **ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ** มีหน้าที่จัดหาโลหิตจากผู้บริจาคโลหิต แล้วจ่ายให้
โรงพยาบาลต่าง ๆ เพื่อการบำบัดรักษาผู้เจ็บป่วยรวมทั้งการแยกส่วนประกอบของโลหิต เพื่อใช้รักษา โรคบางชนิด
เนื่องจากในการรักษาพยาบาล มีผู้ป่วยที่ต้องการโลหิตจำนวนมาก เป็นประจำสภากาชาดไทย จึงได้เชิญชวนให้มีการ
บริจาคโลหิต ในโอกาสต่าง ๆ ณ สถานที่ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะบริจาค ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเข็มที่ระลึกแก่ผู้บริจาคโลหิตครบ ตามที่สภากาชาดกำหนด อันเป็นแรงจูงใจ
และเป็นความปิติภาคภูมิใจ แก่ผู้บริจาคเป็นอย่างยิ่ง ทำให้มีผู้ประสงค์จะบริจาคโลหิตอย่างต่อเนื่อง ศูนย์บริการโลหิต
แห่งชาติ จึงได้เปิดสาขาการบริการโลหิตขึ้น ตามโรงพยาบาลต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งได้ช่วยผู้ป่วยให้รอด
ชีวิตมาแล้วเป็นจำนวนมาก

- **ศูนย์ดวงตา** ทำหน้าที่รับบริจาคดวงตาจากผู้ศุภจิตดวงตา ซึ่งได้จากผู้บริจาคที่ถึงแก่กรรม
แล้ว เพื่อให้จักษุแพทย์ผ่าตัดเปลี่ยนกระจกตาให้แก่ผู้ที่กระจกตาพิการ สภากาชาดไทยได้จัดให้วันที่ ๑๗ สิงหาคมของทุก
ปีเป็นวันศูนย์ดวงตา สภากาชาดไทย เพื่อส่งเสริมให้มีการบริจาคดวงตาเมื่อเสียชีวิต อันเป็นทานที่ยิ่งใหญ่ สมเด็จพระนาง
เจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานคำขวัญในวันศูนย์ดวงตาสภากาชาดไทยมาเป็นเวลาช้านาน

- ศูนย์รับบริจาคอวัยวะอื่น ๆ เช่น ไต ตับ หัวใจ จากผู้บริจาคที่เสียชีวิตกะทันหันจากอุบัติเหตุ เพื่อเปลี่ยนหรือปลูกถ่ายให้แก่ผู้ป่วยที่จำเป็นต้องใช้อวัยวะเหล่านั้นมาทดแทน
- ศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู มีหน้าที่ให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ผู้ป่วยและผู้พิการจากโรคภัยและอุบัติเหตุ

พระราชกรณียกิจในฐานะสมณานายิกาสภาภคชาติไทยนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จ พระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานการประชุมกรรมการสภาภคชาติไทย ได้ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ ในการดำเนินงานอย่างละเอียด ประกอบด้วย การกิจของเหล่าภคชาติจังหวัด การให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส การให้การรักษายาบาล การผลิตบุคลากรทางการแพทย์ และการพยาบาล การให้สถานที่พักรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย และต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการหารายได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินภารกิจของสภาภคชาติไทย (สภาภคชาติไทย, ๒๕๕๓: ๓)

การดำเนินงานของสภาภคชาติไทยนั้น เป็นไปตามหลักการของภคชาติ คือ การช่วยเหลือมวลมนุษยชาติตามหลักมนุษยธรรม ความไม่ลำเอียง ไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องสัญชาติ เชื้อชาติ ความเชื่อถือทางศาสนา ชั้นวรรณะ หรือความคิดเห็นทางการเมือง ภคชาติเพียรพยายามอย่างเต็มที่ที่จะบรรเทาความทุกข์ทรมาน โดยให้การปฏิบัติเป็นลำดับแรกต่อกรณีความทุกข์ยากที่เร่งด่วนที่สุด ดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลาง ความเป็นอิสระ บริการอาสาสมัคร โดยไม่มีความปรารถนาผลประโยชน์ในประการใดๆ ภคชาติมีความเป็นเอกภาพ และความเป็นสากล

๓) ศูนย์ราชการุณย์ บ้านเขาล้าน จังหวัดตราด

จากเหตุการณ์สงครามกลางเมืองในประเทศกัมพูชา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ส่งผลให้ชาวกัมพูชาจำนวนมาก ซึ่งได้รับผลกระทบและความทุกข์ร้อนจากภัยสงคราม อพยพเข้ามาในชายแดนไทย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สภาภคชาติไทยร่วมมือกับภคชาติสากลในการช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นกัมพูชา โดยจัดตั้ง “ศูนย์ราชการุณย์ บ้านเขาล้าน จังหวัดตราด” และพระราชทานครุฑเข้าไปสอนวิชาชีพให้แก่ผู้พลัดถิ่นดังกล่าว ทั้งในพื้นที่จังหวัดตราด จันทบุรี และปราจีนบุรี โดยทรงมีพระราชศรัทธาและพระราชปณิธานแน่วแน่ที่จะทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขผู้คนที่ตกทุกข์ได้ยาก โดยมีได้ทรงเลือกเชื้อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ (กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๔๗)

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ เกิดสงครามกลางเมืองในประเทศกัมพูชา ชาวกัมพูชาจำนวนมากอพยพลี้ภัยเข้ามาทางชายแดนของประเทศไทยหลายด้าน ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ระหว่างที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แปรพระราชฐานไปประทับที่วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทรงได้รับรายงานจากเลขาธิการสภาภคชาติไทยว่าผู้ว่าราชการจังหวัดตราด ในขณะนั้น (นายปัญญา ฤกษ์อุไร) ได้มีหนังสือติดต่อขอความช่วยเหลือมายังสภาภคชาติไทย เรื่อง กัมพูชาที่อพยพเข้ามาทางชายแดนจังหวัดตราด จำนวนประมาณสี่หมื่นคน มีสภาพที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นอย่างยิ่ง บางคนอดตายไปแล้ว อีกจำนวนมากกำลังอดอยากหิวโหยและจวนจะตาย จังหวัดตราดได้พยายามช่วยเหลืออย่างเต็มที่แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถจะช่วยเหลือได้เพียงพอ เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องเงินค่าใช้จ่าย และกำลังด้านบุคลากร อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานใดมาช่วยเหลือ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะสมณานายิกาสภาภคชาติไทยได้เสด็จ พระราชดำเนินไปทอดพระเนตรด้วยพระองค์เอง เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ทอดพระเนตรเห็นความทุกข์ยากเดือดร้อนเป็นที่สุดของชาวกัมพูชาที่อพยพหลบหนีภัยสงครามกลางเมืองเหล่านั้น ผู้พลัดถิ่นอยู่กันอย่างแออัด ไม่น่าจะสะอาดที่จะดื่มจะใช้น้ำ

ไม่มีหลังคากันแดดกันฝน ไม่มีที่สุขา ไม่มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล มีแต่ความสกปรกเลอะเทอะเป็นอย่างยิ่ง และมีผู้เจ็บป่วยเป็นจำนวนมาก

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงอำนวยการพระราชทานความช่วยเหลือทันทีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดส่งคณะผู้แทนพิเศษของสภากาชาดไทย ทั้งอาสาพยาบาลสนาม และอาสาสมัครออกไปช่วยเหลือจัดหาอาหารให้ผู้อพยพได้รับประทาน มีน้ำสะอาดดื่ม มียาบรรเทาความเจ็บไข้ และเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ (ในขณะนั้น) อยู่ควบคุมดูแลการดำเนินงานแทนพระองค์

ท่านผู้หญิงและผู้ช่วยท่านผู้หญิงจรงจิตต์ ทีชะระ และคุณชวลี อมาตยกุล (คุณจรงจิตต์ อรุณะสนนท์ และนางชวลี อมาตยกุล ในขณะนั้น) พักอยู่ที่โรงแรมในจังหวัดตราด และเดินทางเข้าไปศูนย์ผู้อพยพทุกวัน เพื่อดูแลความเป็นอยู่ของผู้อพยพและการก่อสร้างศูนย์สภากาชาดไทยที่มีพระราชเสาวนีย์ให้จัดตั้งขึ้นโดยด่วนที่บ้านเขาล้าน จังหวัดตราด โดยประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน จัดการเรื่องซื้อที่ดินเป็นที่ตั้งศูนย์สภากาชาดไทย ประสานงานกับกรมชลประทาน เพื่อช่วยการก่อสร้างอาคารสร้างฝายเพื่อให้มีน้ำใช้ จัดหาบุคลากรที่จะดูแลศูนย์ จัดหน่วยแพทย์พยาบาล อาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่กองบรรเทาทุกข์สภากาชาดไทยจัดสร้างที่พักอาศัย จัดการดูแลเรื่องอาหาร จัดการเรื่องสาธารณสุข ทำให้ผู้อพยพปลอดภัยจากโรคระบาด

เนื่องจากชาวกำพูชาที่อพยพเข้ามามีทั้งผู้สูงอายุ คนหนุ่มสาว และเด็ก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงตระหนักดีว่าประเทศที่สามที่จะรับบุคลากรเหล่านี้ไปมักจะเลือกรับผู้ที่สามารถประกอบอาชีพได้เป็นลำดับแรก จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงฝึกอาชีพขึ้น สอน วิชาชีพแก่ผู้อพยพ เช่น การจักสาน ทำดอกไม้ประดิษฐ์ ทอผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า การตัดผม รวมทั้งสอนหนังสือทั้งภาษาไทย ภาษาเขมร และภาษาอังกฤษ โดยที่ระยะเวลาของการอพยพลี้ภัยอาจจะนาน ผู้อพยพควรจะเพาะปลูกพืชผักที่โตเร็วเพื่อนำมารับประทานเองด้วย จึงให้ส่งพันธุ์ผักไปให้ปลูก ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ที่เลี้ยงง่าย เช่น ไก่ เพื่อนำมาประกอบอาหารที่มีประโยชน์ทางโภชนาการ ปราบกฏว่าในเวลาต่อมาเมื่อชาวกำพูชาอพยพได้เดินทางไปพำนัก ณ ประเทศที่สาม เช่น ที่ประเทศฝรั่งเศส ก็ได้ไปเปิดร้านอาหาร เขาบอกด้วยความภาคภูมิใจว่าอาหารหลายรายการที่เขาทำขายและเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เข้ามารับประทาน เขาได้เรียนรู้และฝึกทำระหว่างที่อยู่ในค่ายผู้อพยพที่เมืองไทย เช่น ก๋วยเตี๋ยวผัด ราดหน้า ผัดซีอิ๊ว เป็นต้น

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงติดตามการดำเนินงานของศูนย์สภากาชาดไทยบ้านเขาล้านอย่างใกล้ชิด เมื่อคณะของท่านผู้หญิงสุประภาดากลับมา หลังจากที่อยู่ดูแลดำเนินงานในระยะแรกเป็นเวลาหลายเดือน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าหน้าที่จากกองราชเลขานุการใน พระองค์ฯ ผลัดเวรกันไปประจำอยู่ต่อไปอีกหลายเดือน เพื่อดูแลสุขภาพอนามัย และการฝึกอาชีพของผู้อพยพอย่างใกล้ชิด โดยมีผู้ใหญ่ที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย คือ ท่านผู้หญิงเพ็ญศรี วัชรไทย์ ท่านผู้หญิงนภกานต์ สุวรรณจินดา คุณหญิงสำหรี แพทย์คุณ และคุณจิรนนท์ เศวตนันท์ และนายทหารผู้ใหญ่ที่เกษียณราชการแล้วหลายท่านผลัดเปลี่ยนกันไปดูแลให้คำแนะนำ และเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมหลายครั้ง (www.belovedqueen.com, ๒๕๕๒)

ศูนย์สภากาชาดไทย บ้านเขาล้านได้ช่วยเหลือผู้อพยพอยู่หลายปีมีผู้แทนจากหลายประเทศมาเยี่ยมชมกิจการ และให้ความช่วยเหลือทางการเงินและสิ่งของอยู่บ้าง ต่อมาเมื่อมีประเทศที่สามรับผู้อพยพแยกย้ายกันไปตั้งภูมิลำเนา และเมื่อสถานการณ์ของประเทศกำพูชาสงบผู้อพยพบางส่วนเดินทางกลับไป ศูนย์สภากาชาดไทยเขาล้านก็ปิดลงเมื่อ วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ (สภากาชาดไทย, ๒๕๕๓: ๓)

เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ศูนย์ศึกษาการอพยพ องค์การสหประชาชาติได้ขอพระราชทาน ทูลเกล้าฯ ถวาย "รางวัลความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย ประจำปี ค.ศ. ๑๙๙๐" (The Center of Migration Studies Immigration and Refugee Policy Award) ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา เพื่อเทิดพระเกียรติคุณ ที่ทรงเป็นผู้นำดีเด่นด้าน มนุษยธรรม ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยจากประเทศในคาบสมุทรอินโดจีนที่ลี้ภัยเข้าสู่ประเทศไทย จำนวนนับ ล้านคน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา ได้มีที่พักพิง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและเห็นใจบรรดาผู้ลี้ภัยในหมู่ ประชาชนไทยที่เป็นเจ้าของประเทศ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้า ฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เป็นผู้แทนพระองค์ไปทรงรับรางวัลดังกล่าว (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๒๑)

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในโอกาสสมหามงคลที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระ ชนมพรรษา ๕ รอบ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทยได้มี พระราชดำริให้สภากาชาดไทยรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยที่บ้านเขาล้าน เพื่อจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถขึ้น และให้สภากาชาดไทยพัฒนาศูนย์สภากาชาดไทย บ้านเขา ล้าน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ซึ่งได้ปิดเป็นทางการมาตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ แล้วทิ้งร้างว่างอยู่ จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และจัดเป็นสถานที่ให้ประชาชนสามารถ ใช้ประโยชน์ได้ด้วย เช่น สถานที่สำหรับเยาวชนตั้งค่ายพักแรม สวนไม้มงคล สวนสมุนไพร เรือนพักตากอากาศ เป็นต้น

สถานที่ ณ บ้านเขาล้านที่เคยมีเพียงชั่วคราว ซึ่งใช้เป็นที่ทำการ ที่พัก และหน่วยพยาบาลของสภากาชาด ไทย โรงเรียนสำหรับเด็ก โรงฝึกสอนวิชาชีพ สถานที่สำหรับเด็กกำพร้าชาวกัมพูชา รวมทั้งสถานที่ซึ่งอยู่ในความทรงจำของ ชาวกัมพูชาหลายแสนคน ที่หนีภัยสงครามอันโหดเหี้ยมจากผู้ร่วมชาติเดียวกัน ผ่านป่าดงดิบเทือกเขาบรรทัดและอันตราย รอบด้าน เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเป็นเวลายาวนานถึง ๗ ปี

ศาลาราชการุณย์ เป็นพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สภานายิกา สภากาชาดไทย มีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว จัดแสดงภาพถ่ายเหตุการณ์ในการเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสภาพ ของผู้อพยพ ๔ ครั้ง คือวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมผู้อพยพที่โรงเรียนบ้านไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ เสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งจากบ้านไม้รูดไป ทอดพระเนตรผู้อพยพ ณ บ้านเขาล้าน วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติการในศูนย์สภากาชาดเขาล้าน วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรอำเภอ คลองใหญ่ ทุกภาพแสดงให้เห็นถึงพระมหากรุณาธิคุณด้วยน้ำพระราชหฤทัยใสสะอาด ความห่วงใยที่รอบคอบละเอียดถี่ ถ้วน รวมถึงความห่วงใยผู้ปฏิบัติงานและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งย่อมได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ ยังมีหุ่นจำลองขนาด เท่าคนจริง ของจริง เกี่ยวกับผู้อพยพและค่ายอพยพ สภาพชีวิตของคนบ้านแตกเมืองล่มที่ชมชานอย่างน่าเวทนา อีกด้าน หนึ่งมีตู้แสดงข้าวของเครื่องใช้ที่ผู้อพยพนำติดตัวเข้ามาเพื่อใช้สอย แลกหรือขายได้แก่ ธนบัตรที่เคยใช้ในกัมพูชา เครื่องเงิน ถ้วยชาม และสิ่งของที่ทำขึ้นใหม่ระหว่างพำนักอยู่ในค่ายอพยพ เช่น ทอผ้า เครื่องดนตรีที่ทำด้วยไม้ เป็นต้น

ศาลาพระพุทธรูปหลวงพ่อด่าง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปแบบสุโขทัยปางมารวิชัย ซึ่งได้จัดสร้างขึ้น ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อให้ชาวกัมพูชาที่อพยพมาได้เคารพสักการะเป็นที่พึ่งทาง ใจ องค์พระพุทธรูปเป็นทองเหลืองรมแดง เมื่อผู้อพยพชาวกัมพูชาแยกย้ายไปหมดสิ้นแล้ว หลวงพ่อด่างได้เป็นที่เคารพ สักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วไป และเป็นอนุสรณ์ที่แสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่มีต่อผู้อพยพในยามที่ต้องพลัดพรากจากบ้านเมือง ซึ่งนอกจากจะพระราชทานปัจจัยที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตแล้ว ยังพระราชทานปัจจัยทางจิตใจซึ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งยิ่งอีกด้วย

พระมหากษัตริย์คุณในการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพชาวกัมพูชาครั้งนั้น ทำให้ชาวต่างประเทศที่มาเยือนศูนย์สภากาชาดไทยต่างยกย่องในความเมตตาคุณและคุณธรรมของคนไทยเหนืออื่นใด คือ พระราชประสงค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ อดีตราชเลขาธุการในพระองค์เล่าไว้ในรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๙ (มูลนิธิ ๕ ธันวาคมหาราช, ๒๕๕๕) ความตอนหนึ่งว่า “ทรงหวังว่าประเทศไทย และประชาชนชาวไทยที่ทรงรักและทรงหวังจะไม่มีความต้องตกระกำลำบาก และมีเหตุการณ์อย่างที่เหมาะสมเป็นอันขาด สิ่งใดที่คนไทยทำให้แก่ผู้อพยพ จะเป็นผลบุญแก่ประเทศไทยและประชาชนชาวไทย คัมครองมิให้ต้องประสบภัยอย่างเดียวกันตลอดไป”

ในคราวที่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์ “อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๔๐ พรรษา มหาราชินี” (ศูนย์การแพทย์เฉพาะทางโรคเด็ก) สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (โรงพยาบาลเด็ก) เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ พระองค์ท่านได้พระราชทานพระราชวโรกาสให้บุคคลที่เคยเป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ตั้งแต่ครั้งยังเป็นเด็ก เข้าเฝ้าฯ อย่างใกล้ชิดแทบเบื่องพระยุคลบาท ซึ่งหนึ่งในบุคคลเหล่านั้น ได้แก่ ร้อยโทดนัย คมคาย นายทหารกองทัพบกสหรัฐอเมริกา และนางละเอียด อำไพ ปัจจุบันอาศัยกับครอบครัวที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด อย่างมีความสุข ร้อยโทดนัย ได้กราบบังคมทูลถึงความรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ที่ทรงมีต่อตน ทั้งที่ไม่ใช่ชาวไทย โดยพระราชทานทุนการศึกษาเพื่อได้เล่าเรียนที่เมืองไทย และสหรัฐอเมริกา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงตะลึง พร้อมรับสั่งว่า “ฉันจำได้ ตอนนั้นเขายัง เล็กๆ อยู่เลย ปลื้มใจจริง”

ร้อยโทดนัย วัย ๓๗ ปี ซึ่งพูดภาษาไทยได้อย่างชัดเจน ได้เปิดใจกับ “หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ” ว่าในช่วงเวลานั้น ตนมีอายุ ๓ ขวบ แต่ยังจำได้ดีว่าเดินทางโดยเท้ากับแม่ นี้ออกมาจากเมืองพนมเปญตอนที่เขมรแดงบุก เดินไปเรื่อยๆ ไม่มีจุดหมายนับเดือน ซึ่งตนเคยพลัดหลงกับแม่ไปพักหนึ่งแล้ว บังเอิญมาพบกันอีกในป่า ก่อนที่จะเข้ามาสู่ชายแดนไทย ขณะที่เดินอยู่ใกล้ชายแดนนั้น ตนและแม่เกิดอาการเมาเห็ดเห็ดตาย นอนสลบอยู่ แต่บังเอิญมีคนที่เคยรู้จักช่วยแบกเข้ามาถึงชายแดนไทย จากนั้นได้รับการดูแลรักษาจากทหารไทย

ก่อนที่จะไปพำนักที่ศูนย์อพยพเขาถ้ำ ระหว่างที่อยู่เขาถ้ำ ได้รู้ว่าจะมีคนมาเยี่ยม เพราะมีรถยนต์ มีเฮลิคอปเตอร์ และคนจำนวนมากมาที่ศูนย์ฯ ที่แรกคิดว่าเป็นคนรวยที่มีน้ำใจจะมาเยี่ยม จากนั้นก็รู้ว่าเป็นคนสำคัญจากในพระราชวัง แต่ไม่เคยคิดว่าเป็นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพราะที่ค่านั้นไม่ได้มาคู่ มีคนป่วย คนเจ็บจากบาดแผล รวมทั้งอาจมีอันตรายจากกระเบิดที่อาจจะยิงเข้ามาได้ เมื่อพระองค์เสด็จ มา ได้เสด็จฯ เยี่ยมพวกเราอย่างใกล้ชิดอย่างไม่ทรงรังเกียจ นอกจากนี้ พระองค์ท่านยังพระราชทานทุนให้ตนได้เรียนหนังสือไทยที่จังหวัดสุรินทร์ เป็นเวลาหลายปีก่อนพระราชทานทุนให้ไปเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา (High School) ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

“ชีวิตที่มีอยู่ทุกวันนี้ บอกได้เลยว่าเป็นเพราะพระองค์ท่าน ผมได้เล่าให้ลูกฟังตลอด แม้จะผ่านมากว่า ๓๐ ปีแล้ว ผมยังจดจำได้ตลอด ไม่มีคำพูดใดที่เกินคำว่าขอบคุณที่พระองค์ท่านทรงช่วยชีวิตผมและแม่ อยากให้พระองค์ท่านทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ผมจะทำตามรอยพระองค์ในการช่วยเหลือมนุษย์ทั้งปวง ไม่ว่าจะสัญชาติไหน ผมจะทำดีเจริญรอยตามพระองค์ท่าน” (ไทยรัฐ, ๒๕๕๕)

๔) การทรงงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

พลเอกฉัตร บุนนาค (๒๕๔๔) รองสมุหราชองครักษ์ ข้าราชการบริพารที่รับใช้เบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้รับมอบหมายให้ไปติดตามสถานการณ์

ชายแดนภาคใต้ ได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ โครงการต่างๆ ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงดำเนินการใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไว้ในหนังสือพระราชินีของเราเรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๘ ความตอนหนึ่งว่า

“พระองค์ท่านทรงยอมทำทุกอย่าง เหน็ดเหนื่อยพระวรกายเพื่อคนในชาติ ซึ่งเหมือนกับลูกของพระองค์ท่าน ไม่ว่าเดือดร้อนมีปัญหอะไร เช่น โครงการปะการังเทียม อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ชาวบ้านร้องให้ว่าทำมาหากินไม่ได้ เคยทำประมงอยู่ชายฝั่ง ตอนนี้ปลาไม่มี จากนั้นตี ๓ พระองค์ท่านเรียกประชุม ๒ ชั่วโมงว่าจะแก้ปัญหากันอย่างไร ซึ่งมีสาเหตุจากอวนลากอวนรุน ดร.ปลอดประสพ สุรัสวดี (ในขณะนั้น) เสนอการกำหนดระยะของการทำประมง คือ ระยะ ๕ กิโลเมตรจากชายฝั่งใช้เครื่องมือตกปลาขนาดเล็ก ระยะ ๕ - ๑๐ กิโลเมตร ให้ประมงปั่นไฟ และระยะ ๑๐-๑๕ กิโลเมตร อวนลากอวนรุนดำเนินการ แล้วก็ทิ้งปะการังเทียมเพื่อป้องกันการใช้อวนที่ระยะผิดประเภทไปในตัว และให้ปลาได้ อาศัยปะการังเทียมนี้เป็นที่หลบภัยลมพายุแรงๆ หรือใช้ซั้ง คือทางมะพร้าวถ่วงด้วยปูนซีเมนต์เพื่อให้ปลาเกาะอยู่ชายฝั่ง

พระองค์ท่านรับสั่งว่าอยากเห็นโครงการนี้เกิดขึ้นก่อนเสด็จ กลับ...ทุกฝ่ายก็รีบดำเนินการ นี่คือการแก้ปัญหาให้ไทยมุสลิมโดยตรง ที่ปัตตานี ไม้แก่น สายบุรี หนองจิก อำเภอเมือง ปัตตานี จนถึงตากใบ นราธิวาสพอถึงไป ๖ เดือน ปลาก็มาวางไข่ ตอนนี้ปลาชุกมาก ชาวบ้านมีกินมีใช้ สามารถนำปลาไปขายได้ กิโลกรัมละ ๒๐๐-๓๐๐ บาท นี่ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ

พระองค์ท่านรับสั่งว่าเขาขาดเสาหลัก ตอนเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยยังไม่ได้สร้างหลักปักฐาน พอสามีตายก็บ้านแตกสาแหรกขาด ไม่รู้จะทำอะไร บางคนเป็นแม่บ้าน พระองค์ท่านก็ทรงเอื้อมพระหัตถ์ลงมาชุบชีวิตคนใกล้จมน้ำให้อยู่รอด ตัวอย่างอันนี้เป็นประจักษ์พยานอย่างเห็นได้ชัด **ประธานกลางมุสลิม OIC เห็นแล้วยังเทิดพระเกียรติว่าทรงช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม ไม่เลือกชาติ ศาสนา”**

ความตอนหนึ่งจากหนังสือพระราชินีของเราเรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้ ได้กล่าวถึง **“น้ำพระทัย แม่ของแผ่นดิน”** ไว้ว่า “หลายต่อหลายข่าวที่มีการลอบทำร้ายผู้บริสุทธิ์จากผู้ก่อการร้าย ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วงเป็นที่น่าสนใจใจอย่างยิ่ง และจากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ เรื่องคุณครูกอบกุล รัญเสวะ อายุ ๔๗ ปี ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านตือกอก อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส ได้จบชีวิตลงด้วยการลอบทำร้ายของผู้ก่อการร้ายในภาคใต้ ได้ทราบถึงพระเนตรพระกรรณ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระองค์ทรงมีความห่วงใยพลกนิกรอยู่แล้ว ได้พระราชทานพวงหรีดและมีพระราชหัตถเลขาทรงยกย่องว่าเป็นครูยอดกตัญญู โดยมีใจความว่า **“วังไกลกังวล หัวหิน**

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๘

ถึง คุณแฉล้ม รัญเสวะ คุณแม่ของคุณครูกอบกุลฯ ผู้กล้าหาญ

ข้าพเจ้าได้ ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ ว่า นางสาวกอบกุล รัญเสวะ อายุ ๔๗ ปี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตือกอก อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นบุตรสาวของคุณแฉล้ม รัญเสวะ อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๑ อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส ถูกยิงด้วยปืนขนาด ๑๑ มิลลิเมตร ที่กลางหลัง ๒ นัด และที่แขนขวาอีก ๒ นัด นอนเสียชีวิตจมกองเลือดอยู่กลางถนน ระหว่างขับที่รถจักรยานยนต์กลับไปบ้าน ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียน ๗ กิโลเมตร ในตอนพักกลางวันเพื่อป้อนข้าวคุณแม่ซึ่งเป็นอัมพาต เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ ข้าพเจ้าได้ ทราบข่าวนี้ด้วยความสลดใจ และขอแสดงความเสียใจกับคุณแฉล้ม รัญเสวะ ที่ต้องสูญเสียบุตรสาวในคราวนี้ด้วย คุณครูกอบกุลฯ เป็นบุคคลที่สมควรได้ รับการยกย่อง เป็นแบบอย่างของครูที่ดี มีความกตัญญูต่อคุณแม่ผู้มีพระคุณ

แต่ต้องมาถูกคนร้ายลอบสังหารอย่างทารุณ โดยไม่มีหนทางต่อสู้ คุณครูอุบลฯ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นว่า ตนเองเป็นครูสตรี สร้างแต่คุณงามความดี ในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็ก ไม่เคยคิดร้ายต่อผู้ใด คงจะไม่มีใครมาทำร้าย แต่เหตุการณ์หาเป็นเช่นนั้นไม่ ผู้ก่อการร้ายไม่เคยคำนึงถึงคุณงามความดีของบุคคลที่ทำงานเสียสละเพื่อสังคม เห็นชีวิตผู้บริสุทธิ์เหมือนผักปลาจะฆ่าเสียเมื่อไหร่ก็ได้

ข้าพเจ้าทราบดีว่า ครูที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ เสียสละ ทำงานเสี่ยงอันตรายตลอดเวลา เพื่อที่จะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กๆ ให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ การจากไปของคุณครูอุบลฯ รัฐเสวะ ครั้งนี้ นับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของครอบครัวคุณแฉล้ม รัฐเสวะ

ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมา ณ โอกาสนี้ และขอแจ้งให้ทราบว่า ถ้าแม้มีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าจะพอให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของคุณแฉล้ม เป็นการตอบแทนคุณงามความดีของคุณครูอุบลฯ ได้บ้าง ก็ขอให้บอกไปให้ทราบ ข้าพเจ้าพร้อมจะให้การช่วยเหลือตลอดเวลา”

ลงพระนามาภิไธย “สิริกิติ์”

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ มีพระราชดำรัสต่อหน้าคณะบุคคลประกอบด้วยคณะลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ สมาชิกราษฎร อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง สมาชิกกองหนุนรักษาความมั่นคงของชาติ สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า สมาชิกอาสารักษามูบบ้าน ด้วยความเป็นห่วงเป็นใย ตอนหนึ่งว่า

“พวกเราคนไทยทั้งหลาย พลังทั้งหลายเหล่านี้ช่วยกันรักษากฎหมายให้มีความศักดิ์สิทธิ์ได้ โดยไม่ต้องถืออาวุธอะไรเลย เพื่อจะนำความสงบสุขคืนมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว ช่วยให้ผู้พลเมืองคนไทยผู้บริสุทธิ์ได้ประกอบสัมมาอาชีพ และมีชีวิตอยู่ในผืนดินเกิดอย่างปลอดภัย

ถ้าทุกคนสามารถทำได้ เช่นนี้ รวมใจกัน รวมใจรวมหัวคิด รวมพลังกัน ประณามออกไปว่าการกระทำเช่นนี้เป็นกระทำที่เราอยู่เฉยไม่ได้ เพราะเป็นการกระทำที่เป็นผลร้ายอย่างยอดเยี่ยม ผลร้ายอย่างสาหัสแก่ประเทศชาติของเรา ซึ่งพวกท่านทั้งหลายได้ สาบานไว้แล้วว่าจะปกป้องประเทศชาติ ผลร้ายอย่างสาหัสแก่ประเทศชาติของเรา ซึ่งพวกท่านทั้งหลายได้ สาบานไว้แล้วว่าจะปกป้องประเทศชาติ ถ้าทุกคนทำได้ เช่นนี้ทุกหมู่บ้านก็จะอุ่นใจ เพราะเราต่างดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ข้าพเจ้าหวังให้ประเทศชาติของเรากลับเป็นดินแดนแห่งความสงบสุข และมีรอยยิ้มเหมือนแต่เก่าก่อน...”

ความสูญเสีย ความพลัดพราก จากสิ่งที่รัก ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์โศกโดยเฉพาะคนเป็นพ่อแม่ที่ลูกต้องกลายเป็นเหยื่อ และเสียชีวิตสังเวยความอำมหิตของพวกที่มีจิตใจเหี้ยมโหดผิดมนุษย์ แต่ความทุกข์จากความสูญเสียของแต่ละครอบครัวคงไม่สามารถเทียบได้ แม้เพียงเศษเสี้ยวความทุกข์พระราชหฤทัยของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถไม่ว่าจะเป็น ไทยพุทธ ไทยมุสลิม หรือคนไทยที่นับถือศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาใด แต่ที่แน่ๆ ทุกคนคือคนไทย คือลูกของแผ่นดินไทย

๕) ทรงห่วงใยผู้อพยพจากภัยสู้รบ

พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร (๒๕๔๙: ๑๖๒-๑๖๓) ได้เล่าถึงว่าในช่วงปลาย พ.ศ. ๒๕๑๕ และต้น พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้มีการปะทะต่อสู้กันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่เนืองๆ ผลการปะทะต่อสู้ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ได้เสด็จเยี่ยมที่ตั้งหน่วยทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่โดยไม่ทรงเกรงกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับ

พระองค์เอง อาทิ เสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านใหม่ร่มเย็น (ในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดน่าน) หมู่บ้านแห่งนี้ เป็นหมู่บ้านที่ทางราชการตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของราษฎรชาวเขาหลายเผ่าที่อพยพหนีภัยจากหมู่บ้านเดิมของตนบนเขาลงมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงใช้เวลาอยู่ที่หมู่บ้านใหม่ร่มเย็นเป็นเวลานาน ทรงพระราชปฏิสันถารกับราษฎรชาวเขาอย่างใกล้ชิด ทั้งยังพระราชทานคำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านใหม่ให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ ยังได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมทหารที่ได้รับบาดเจ็บจากการปะทะต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายและกำลังพักรักษาพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เสร็จแล้ว จึงเสด็จพระราชดำเนินต่อไปเพื่อทรงเยี่ยมหน่วยทหารนาวิกโยธิน ซึ่งตั้งฐานปฏิบัติการอยู่ที่บ้านป่ายาบ เขตอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย แล้วเสด็จฯ ไปเยี่ยมทหารของกองพลทหารราบที่ ๙ ซึ่งตั้งฐานอยู่ที่บ้านห้วยมุ่น อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย นี่คือการเดินทางส่วนในอดีตที่แสดงถึงน้ำพระราชหฤทัยของทั้งสองพระองค์ที่ทรงห่วงใยราษฎร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดน

สำหรับเหตุการณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่านมาจากการปะทะระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชาบริเวณภูมูเขือ ด้านทิศตะวันตกของเขาวะวิหาร เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ทำให้ประชาชนคนไทยที่อาศัยอยู่แนวชายแดนหมู่บ้านภูมูเขือ ตำบลเสาชังชัย อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับความเดือดร้อน ต้องอพยพเอาชีวิตรอดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงห่วงใยในราษฎรที่ประสบความเดือดร้อนดังกล่าว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายแผน วรรณเมธี เลขาธิการสภากาชาดไทย เป็นผู้แทนพระองค์นำถุงธารน้ำใจ สภากาชาดไทยพระราชทาน ไปมอบให้แก่ราษฎรที่ประสบความเดือดร้อนที่โรงเรียนบ้านสิริขุนหาญ ตำบลสิ อำเภขุนหาญ และที่ศูนย์พักพิงวัดป่าเบญจลักษ์ อำเภอเบญจลักษ์ รวมถึงส่งเงินให้กิ่งกาชาด เพื่อจัดซื้อของในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาหารพร้อมรับประทานแจกจ่ายแก่ผู้ประสบความเดือดร้อน ณ ที่ว่าการอำเภอวารินชำราบ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี โดยการช่วยเหลือของสภากาชาดไทยมีไปจนสถานการณ์กลับสู่ภาวะปกติ (คมชัดลึก, ๒๕๕๔)

๖) คณะแพทย์พระราชทาน และโครงการหมอชาวบ้าน

ทุกครั้งที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับตามภูมิภาคต่างๆ เรื่องที่จะขาดเสียมิได้ คือ คณะแพทย์ที่ตามเสด็จฯ ไปรักษาวงศ์บ้าน ประกอบด้วยแพทย์ อาสาผู้เชี่ยวชาญโรคต่างๆ หากพบคนไข้ใดที่จำเป็นต้องส่งตัวเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ก็จะไปรถเกล้าฯ ให้รับเป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ นอกจากนี้ ยังมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการหมอชาวบ้าน โดยทำการคัดเลือกประชาชนในหมู่บ้านเข้ารับการอบรมในเรื่องสาธารณสุขขั้นมูลฐาน เช่น การปฐมพยาบาลขั้นต้น การเวชศาสตร์ป้องกันอย่างง่าย การโภชนาการ (โดยเฉพาะแม่และเด็ก) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รักษาพยาบาลของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นของตนได้ในเบื้องต้นอย่างทันด่วนที่ และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชนบทได้อย่างน่าพอใจ (ชูมาน ถิระกิจ, ๒๕๔๗: ๑๐) แคมสิน รัตนพันธุ์ (๒๕๔๙: ๒๐๐ อ้างถึงในสกุลไทย ฉบับวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐) ได้เล่าไว้ในหนังสือใกล้เบื้องพระยุคลบาท ความว่า “สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทุกหนทุกแห่งในท้องถิ่นทุรกันดาร ทรงบุกป่า บุกโคลน โดยมีทรงย่อท้อต่อความลำบาก โดยเฉพาะทรงห่วงใยราษฎรในเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย และจะพระราชทานพระราชวโรกาสให้ราษฎรเข้าเฝ้าฯ อย่างใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท มีอยู่คราวหนึ่งเมื่อหลายปีมาแล้ว พระองค์เสด็จภาคใต้ ทรงพบคนป่วยเป็นโรคเรื้อน และได้ขอพระราชทานจับพระหัตถ์ ทุกคนต่างตกใจที่เห็นพระองค์ท่านทรงยื่นพระหัตถ์ให้ผู้ป่วยคนนั้นจับ หลังจากนั้นท่านก็รับสั่งว่าฉันจะไปปฏิเสธเขาได้อย่างไร นี่คือน้ำพระทัยแห่งการเสียสละของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ”

๑.๒ บทพระราชนิพนธ์สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

จากบทความในเว็บไซต์สำนักข่าวเจ้าพระยา (www.chaoprayanews.com, ๒๕๕๕) ได้เรียบเรียงจากบทพระราชนิพนธ์สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ อันแสดงถึงพระราชกรณียกิจ และพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ในฐานะองค์ “ราชินี” คู่พระบารมี “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนโดยแท้ จึงสมควรนำมากล่าวถึงไว้ในบทความนี้ด้วย บทพระราชนิพนธ์บางส่วนดังกล่าวข้างต้น มีดังนี้

...

(ทูลถาม) ในการที่ทรงมีพระราชกรณียกิจ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎร และทรงงานศิลปาชีพ ทรงแบ่งเวลาในแต่ละวันอย่างไร

(ทรงตอบ) ตอนหลังๆ นี่แบ่งลำบากมาก เพราะว่าพระเจ้าอยู่หัวท่านรับสั่งว่า ตอนนี้อย่างคนต่างเป็นเครื่องจักร พบกันระหว่างทำงานด้วยกัน อยู่ในหมู่คน แล้วที่ครอบครัวจะได้อยู่พบกันก็คือที่รับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน เท่านั้นเอง โดยมากอย่างที่ไปต่างจังหวัดนี่ ต่างคนต่างออกไปทำงานแล้ว กลับมา ก็ต้องสรุปข้อความอีก ว่าใครจดอะไรบ้าง สิริธร (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) จะเขียนที่เขาคจดมาแล้วส่งที่กองราชเลขาฯ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จุฬาราชมนตรี (สมเด็จพระเจ้าสุทนต์มณี เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี) จดส่วนที่เขายื่นมา ฉันก็สรุปของที่ฉันเขียนมา ทุกคน นางสนองพระโอษฐ์ นางพระกำนัลทุกคน ก็สรุปอย่างนั้น ต่างคนต่างทำงานกัน อย่างออกไปวังตอนตี ๑ ที่นารายณ์วชิราวุธ (พ.ศ. ๒๕๒๒) นางสนองพระโอษฐ์คนหนึ่งวิ่งตามมากบอกว่า หม่อมฉันเพิ่งสรุปเสร็จ (ทรงพระสรวล)

สมมุติว่า เสด็จฯ กลับมาถึงพระตำหนัก ๒ ทุ่มครึ่ง ๓ ทุ่ม กว่าที่จะเสร็จสรุปก็ใกล้ตีหนึ่ง เขารับประทานอาหาร แล้วเขียนสรุป เพราะว่าไม่เคยชอบที่ว่าประชาชนมาขอให้ช่วยเหลือแล้ว สักแต่ว่าเขียนไปส่งให้เขาส่งไปโรงพยาบาล ให้คำรถแล้วก็แล้วไป อันนี้ไม่ชอบ ต้องตามผลงานเสมอว่า ถ้าเขาเป็นโรคหัวใจ ส่งเขาไปผ่าตัดนี่ ลูกข้างหลังเล็กๆ นี่จะอยู่กับใคร ถ้าแม่มาผ่าตัด พ่อไปทำงาน คือหมายความว่า นางสนองพระโอษฐ์กับนางพระกำนัลต้องทำอะไรเยอะมากเลย เขาไม่มีวันหยุด เสาร์อาทิตย์ เพราะว่าเราก็กบอกรันว่า ช่วยเมืองไทยกันนะ

...

(ทูลถาม) เวลาเสด็จ ไปท่ามกลางประชาชนที่เป็นโรคต่างๆ มีวิธีป้องกันตัวอย่างไร ไม่ทรงกลัวติดโรคหรือ เพราะเห็นราษฎรจับพระหัตถ์

(ทรงตอบ) ไม่กลัว เพราะรู้จักระวังตัว แต่ก็สะดุ้งเหมือนกัน เป็นสัญชาตญาณของคนที่ไม่ได้ เรื่องนี้เกิดที่สุราษฎร์ธานี นานแล้ว มีคนไม่มีจมูกเลย เขามีน้ำหนองไหลออกมา ไม่มีบาดแผลเลย หน้าและ คีตา คงเป็นโรคเรื้อน เขาวิ่งเข้ามาหา มาจับที่เท้า มากราบ พอเห็นก็ตกใจเหมือนกัน องค์กรที่อยู่ที่อยู่ข้างๆ ก็สะดุ้ง แต่ฉันนึกในใจว่า เรายัง เขาถือ เป็นพ่อเป็นแม่ จะให้เขาเห็นว่าสะดุ้ง หรือไม่อยากให้เขาเห็นว่าเรากลัวเขา เพราะว่าถ้าเขาเห็น เขาจะต้องเสียใจมาก ในแวตตานี้ เลยนึกในใจว่า ตอนนี้อย่างสะดุ้งไม่ได้เลย

ถามเขาว่า มีทุกข์อะไร – เขา เล่าว่า เขาเป็นอย่างนี้ แล้วสามีเสียชีวิต อยู่กับแม่แก่และลูก ไม่มีเปลือกตา น้ำตาไหลออกมา มันอักเสบมาก เพราะไม่มีเปลือกตา จมูกไม่มี พอเห็น ความรู้สึกครั้งแรกก็กลัว ใจหายวาบ แต่ก็หวังว่าไม่ได้แสดงออกมา

พระเจ้าอยู่หัว ทรงสอนว่า คนเราจะเป็นอะไรมันก็เป็น รับสั่งว่า โรคเรื้อนนี่มันติดยากจะตาย มันไม่ติดง่ายหรอก แล้วทูลว่า ก็รู้ว่าติดไม่ง่าย แต่อดสะดุ้งไม่ได้ แต่เขาคงไม่เห็นหรอก ตอนหลังทรงสอน นี่หลายปี

แล้ว ที่เป็นทีปี่ (วัดโรค) ก็เยอะ โดยมาก เขามีความทุกข์อะไร เขาให้คนอุ้มมาหาอย่างคนพิการใส่รถที่ลากน้ำแข็งมา ถือว่ารักษากับพระเจ้าอยู่หัวไม่ต้องเสียตังค์ ไม่ว่าจะพูดภาษาอะไรก็เหมือนกันหมด คือ กลัวเสียตังค์

เขาบอกว่า ตังค์ฉันไม่มี

ถามเขาว่า ทำไมไม่ไปโรงพยาบาลกันบ้าง ปล่อยให้ลูกเป็นมาก เป็นโรคหัวใจจนเขียวนี้

เขาบอกว่า ไม่ได้ ไม่มีตังค์

บอกเขาว่า โรงพยาบาลเขาไม่เอาตังค์หรอก

ชาวบ้านบอกว่า เขาเอา เขาถามนี่ว่ามีเงินไหม

ชาวบ้านที่เป็นไทยอิสลามนี่น่าสงสาร ถ้าทุกคนไปเห็น ต้องสงสารเขา เพราะว่า ชีตชีต เป็นวัดโรคเสียปอดพุนหมด บางคนลูกยังเล็ก ตัวเขาเองชืด แล้วไม่กล้าขอร้อง ได้แต่มานั่งมอง พอฉันเห็นชืดเขียว แล้วลูกก็ยังตัวเล็กนิดเดียว ฉันเข้าไปถาม เขาก็บอกว่า ซาเกะๆ คือ เจ็บหน้าอก

ฉันก็รู้แล้วว่า ต้องวัดโรคแน่ เรียกหมอ เรียกกล่อมมา คือ เขาไม่กล้าแม้จะขอความช่วยเหลือ เขานึกว่าเขาเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่กล้าเลย ความที่น่าสงสาร คือ ความไม่กล้า ที่น่าสงสารอีกแห่งคือ ประชาชนที่วัดเชิงเขา อยากจะให้ไปดูแลเสียที ทั้งหมดบ้าน ยาระับประสาของหมอนี่หมดเกลี้ยง เข้ามาหาหมอ เดินตาเป่งมา บอกหมอขอยาฉันกินหน่อย ฉันเป็นโรคประสาท หมอถามว่า เอ๊ะ รู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคประสาท เขาบอกว่า มันนอนไม่หลับ นอนไม่หลับเลย

...

(ทูลถาม) ในเรื่องยาวชน ทรงให้การสนับสนุนอย่างไร

(ทรงตอบ) พระเจ้าอยู่หัวท่านไม่ได้ตั้งเป็นกลุ่ม แต่ท่านให้เรียนหนังสือ จบกันมาเยอะ หลายคน ที่ทราบว่ายเรียนจบ เพราะว่าเขาส่งดอกไม้ธูปเทียนขึ้นมากับทุกตำบลเลย ถ้าบอกว่า อยากเรียนแต่สู้ไม่ไหว ไม่มีเงินจะส่งลูก แล้วลูกอยากเรียน แม้แต่อิสลาม เขาก็มากราบบังคมทูล ทรงส่งเสริมจนจบเป็นรุ่นๆ ขึ้นมหาวิทยาลัยก็มี เรื่องนี้รู้ได้จากหม่อมหลวงนวนราตี (ท่านผู้หญิงนวนราตี ชัยเจริญ) เป็นคนดูแลเรื่องเกี่ยวกับนักเรียน มีจำนวนมาก แต่เราไม่ได้ประกาศ เพราะว่า ฉันถือในความจริงที่ว่า ถ้าตั้งใจจะทำดีแล้ว ทำดีไป ไม่ต้องออกรูปออกข่าว ไม่ต้องอย่างนั้น ถ้าเผื่อเราตั้งใจจะช่วยใครช่วยเขาได้สำเร็จ เขาดีแล้ว ขึ้นใจแล้ว ไม่ต้องโฆษณาเลย...(อ่านบทพระราชทานสัมภาษณ์ฉบับเต็มได้ที่ www.chaoprayanews.com/2012/05/08/99-89/)

๑.๓ โครงการน้ำพระทัยพระราชทานอาหารกลางวัน

เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์ประภาส อวยชัย ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำคณะกรรมการจัดงานวันแม่แห่งชาติ เข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเงินรายได้จากการจำหน่ายดอกมะลิงานวันแม่แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๙ จำนวน ๒ ล้านบาท เพื่อสมทบทุนมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินจำนวน ๒ ล้านบาท คืนให้แก่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ และได้มีพระราชเสาวนีย์ ให้จัดตั้งเป็นกองทุนอาหารกลางวันเลี้ยงดูผู้ตกงานและผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยให้สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ เป็นแกนกลางจัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เพราะอาหารมื้อกลางวันถือเป็นมื้อสำคัญที่จะช่วยสร้างพลังงานแก่

คน หากทุกคนมีความอึด ไม่ต้องหิวโหยอาหาร ก็จะมีกำลังใจต่อสู้ชีวิต เป็นการช่วยลดปัญหาสังคมและลดปัญหาอาชญากรรม

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย จึ่งน้อมเกล้าฯ รับพระราชเสาวนีย์และพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มาดำเนินการ หลังจากที่มิพระราชกระแสเพียง ๕ วัน ได้จัดตั้งเป็นโครงการน้ำพระทัยพระราชทานอาหารกลางวัน ทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ เริ่มตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา ณ ตึกนวมหาราช บริเวณสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๔๗)

๑.๔ ศาลารวมใจ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเห็นว่าการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมตลอดชีวิตนั้น จะนำมาสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต จึงพระราชทานโครงการการศึกษาคนอกระบบให้กับประชาชนในชนบทหลายรูปแบบ มีการจัดตั้งศาลารวมใจ ที่ส่วนหนึ่งจัดเป็นห้องสมุด มีหนังสือที่ให้ความรู้ เช่น คู่มือเกษตรกร ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับประเทศชาติ มีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย อีกส่วนจัดเป็นห้องพยาบาล มียาพระราชทาน และผู้ที่ผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลมาแล้วทำหน้าที่ดูแลศาลารวมใจ ซึ่งตั้งอยู่ในวัดหรือใกล้วัด ทรงมีกระแสพระราชดำรัสว่า “...การช่วยเหลือคนยากไร้ นั้น มิใช่เพียงแต่ให้การช่วยเหลืออย่างผิวเผินเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่ต้องดูแลให้เขาอยู่รอดปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ และก็ยังต้องให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ โดยมีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะตั้งตัวอย่างถาวรได้ตลอดไป...” (ชูมาน ถิระกิจ, ๒๕๔๗: ๑๐)

๑.๕ รางวัลและปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่ทรงได้รับการทูลเกล้าถวาย

จากการทรงงานด้านสิทธิมนุษยชนมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนานของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงเป็นที่ประจักษ์และยอมรับในประชาคมโลก องค์การระหว่างประเทศต่างพากันยกย่องและทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลและปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์เป็นจำนวนมาก (กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๔๗) อาทิ

- มหาวิทยาลัยเซนโตร เอสโคลาร์ ประเทศฟิลิปปินส์ (Centro Escolar University, Philippines) ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ทางมนุษยธรรม (Doctor of Humanities Honoris causa) (พ.ศ. ๒๕๐๖)
- องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญเซเรส (Ceres Medal) เกิดพระเกียรติในฐานะทรงอุทิศพระองค์เพื่อพัฒนาสตรีและประชาชนในชนบท ทรงยกฐานะของสตรีให้มีระดับสูงขึ้นและทรงเป็น “ผู้ให้โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง” (To Give Without Discrimination) จากการที่พระองค์ได้ทุ่มพระวรกาย เพื่อการอยู่ดีกินดี มีพละทานมัยสมบุรณ์ของมวลประชากรราษฎร์ และเพื่อเป็นการยกระดับสถานภาพของสตรีไทยโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ จึงได้ลงมติทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญเซเรสแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยคำว่า “เซเรส” เป็นชื่อของเทพีแห่งการเกษตรของชาวโรมัน ชาวกรีกเรียกว่า “เทพีเดมิเทอร์ (Demeter)” เทพีองค์นี้เป็นตัวแทนแห่งความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ ธัญญาหาร สัญลักษณ์ของเทพีเซเรสนั้น หัตถ์ขวาจะทรงถือคบไฟ ซึ่งมีงูสองตัวพันอยู่ หัตถ์ซ้ายถือเขาสัตว์บรรจพืชผักผลไม้ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ เริ่มสร้างเหรียญนี้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๑ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ผู้ออกแบบเป็นศิลปินสตรีชาวอิตาลีเลียน เหรียญที่สร้างขึ้นนี้เพื่อเป็นการสดุดีสตรีผู้อุทิศชีวิตให้แก่งานด้านการเกษตร โภชนาการ สังคมสงเคราะห์ สิทธิสตรี การศึกษา ฯลฯ ข้อสำคัญเพื่อให้ประชากรโลกหลุดพ้นจากความอดอยาก ยากจน ซึ่งเป็นจุดประสงค์ขององค์กร

เหรียญที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายนี้ มีทั้งเหรียญทองคำและเหรียญเงิน เหรียญเงินจะมีขนาดใหญ่กว่าเหรียญทองคำ นอกจากนั้น ทุกอย่างจะเหมือนกันหมดด้านหน้าของเหรียญจะมีพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระพักตร์เรียบเฉย สง่างามมีวงข้าวพันรอบเศียร เป็นศิราภรณ์แทนมงกุฎเพชร ส่วนด้านหลังเป็นรูปสตรีชาวนาไทย มีคำจารึกเป็นภาษาอังกฤษว่า “To Give Without Discrimination” ซึ่งแปลว่า ให้โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง พิธีทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญเชเรส โปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพิธี ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยมี ดร.เอดูอาร์ต ซาอูมา ผู้อำนวยการองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ และ ดร.ดี แอล อูมาลี ผู้แทนประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นผู้แทนทูลเกล้าฯ ถวาย (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๑๙) (๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒)

- มหาวิทยาลัยทัฟท์แห่งเมืองเมตฟোর্ด รัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปณิตกิตติมศักดิ์ สาขามนุษยศาสตร์ ในฐานะที่ทรงยกระดับฐานะการครองชีพของประชาชนมาตลอดด้วยความเสียสละไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ทรงเป็นตัวอย่างที่ดีในการพระราชทานความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ๆ และทารกที่อดอยาก (๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓)

- สหพันธ์พิทักษ์เด็กแห่งนครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลบุคคลดีเด่นด้านพิทักษ์เด็ก (๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔)

- สมาคมเอเชีย (Asia Society) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Award) นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในฐานะที่ทรงยกฐานะสตรีให้สูงขึ้นทางการศึกษา เศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติ นับเป็นครั้งแรกในระยะเวลา ๓๐ ปี ที่สมาคมได้ประกอบพิธีมอบรางวัลอันมีเกียรติโดยนาย Robert B. Oxnam นายกสมาคมฯ ได้กล่าวว่า “โดยที่ทรงเป็นผู้มีทัศนคติอันกว้างขวาง ทั้งในฐานะที่เป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทั้งในฐานะที่ทรงเป็นพระหนึ่งพระแม่เจ้าของประชาชน ทั้งประเทศ ทรงปรารถนาที่จะทอดพระเนตรเห็นทุกๆ คน ในสังคมปฏิบัติหน้าที่ที่มีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนเพื่อนร่วมชาติ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ด้วยความสำนึกในความจริงข้อที่ว่า ผลของความซื่อสัตย์สุจริตเท่านั้น ที่จะนำความสุขมาสู่ตน และส่วนรวม” (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๒๐) (๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔)

- สมาชิกภาพกิตติมศักดิ์ของราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งกรุงลอนดอน (The Honorary Fellowship of the Royal College of Physicians of London) ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งกรุงลอนดอน ได้ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายสมาชิกภาพกิตติมศักดิ์แด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เพื่อสดุดีพระมหากษัตริย์คุณ ที่ทรงมีต่อราษฎรที่ป่วยไข้ และพระมหากษัตริย์คุณที่สนับสนุนวงการแพทย์ไทย ดังความในประกาศพระเกียรติคุณความสำคัญตอนหนึ่งว่า “เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์แก่ปวงชนทั้งในประเทศและต่างประเทศในพระมหากษัตริย์คุณ พระวิริยะอุตสาหะ และพระเกียรติคุณในด้านการแพทย์ การสาธารณสุข และสังคมที่พระราชทานแก่พสกนิกรเพื่อช่วยลดปัญหาการเจ็บไข้ได้ป่วย และส่งเสริมสุขภาพอนามัย ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ที่ให้บริการแก่ประชาชนที่ยากจน นับว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมาก และสร้างความจรรโลงใจให้อายุรแพทย์และแพทย์ทั้งหลายสนใจที่จะปฏิบัติงานในชนบทมากขึ้นกว่าเดิม” (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๒๑) (๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๑)

- ศูนย์ศึกษาการอพยพ (CMS) องค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่นครนิวยอร์ก ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยประจำปี ค.ศ. ๑๙๙๐ (The Center for Migration Studies Immigration

and Refugee Policy Awards, 1990) เกิดพระเกียรติที่ทรงส่งเสริมด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยนับล้านคนที่หลังไหลเข้าสู่ประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ (๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ณ วอชิงตัน ดี.ซี.)

- กลุ่มผู้สนับสนุนพิพิธภัณฑสถานเด็กแห่งกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ประจำปี ค.ศ. ๑๙๙๑ (International Humanitarian Award) ในฐานะที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ ทรงส่งเสริมการศึกษา เรียนรู้ และการสาธารณสุขมูลฐานแก่เด็กๆ ในชนบท และทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของภาคต่างๆ นอกจากนั้น ยังได้ประกาศให้วันที่ ๑ พฤศจิกายนของทุกๆ ปี เป็นวัน “Queen Sirikit Day” (๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔)

- องค์การพิทักษ์เด็ก (Save Children Federation) สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญเชิดชูพระเกียรติ เกิดพระเกียรติที่ทรงอุทิศพระองค์ดูแลทุกข์สุขของเด็กๆ ในทวีปเอเชีย (พ.ศ. ๒๕๓๔)

- องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองโบโรบูโด (UNESCO Borobudur Gold Medal) ในฐานะที่พระองค์ทรงอนุรักษ์และพัฒนางานศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕)

- กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลเกียรติคุณพิเศษ (UNICEF Special Recognition Award) ในโอกาสสมโภชเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ในฐานะทรงเสียสละและมุ่งมั่นอุทิศพระองค์ประกอบพระราชกรณียกิจอันเป็นผลให้แม่และเด็กนับล้านคนในประเทศไทยได้รับบริการขั้นพื้นฐาน รางวัลดังกล่าวเคยมอบให้แก่องค์การกาชาดสากล และไม่เคยมอบแก่บุคคลมาก่อน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเป็นพระองค์แรกที่ทรงได้รับรางวัลนี้ โดยมีคำสดุดีพระเกียรติตอนหนึ่งว่า “ในช่วงเวลา ๔๒ ปี นับแต่ที่ทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระบรมราชินีแห่งราชอาณาจักรไทย เด็กและแม่นับล้านๆ คน ได้รับประโยชน์จากบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ อาทิ บริการสาธารณสุข การศึกษา และการส่งเสริมอาชีพโดยผ่านการดำเนินงานของมูลนิธิหรือโครงการทั้งหลายภายใต้พระบรมราชินูปถัมภ์ รวมทั้งที่เป็นผลมาจากกระแสพระราชเสาวนีย์ และพระราชดำริต่างๆ ด้วย” (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๒๒-๒๓) (๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕)

- กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลแห่งความเป็นเลิศ (UNIFEM Awards of Excellence) ในฐานะทรงมุ่งมั่นปฏิบัติพระราชกรณียกิจสนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการพัฒนาประเทศ รางวัลดังกล่าว UNIFEM มอบให้แก่ผู้นำที่ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะส่งเสริมบทบาทของสตรี ดังคำประกาศเกียรติคุณตอนหนึ่ง ความว่า “ความหวังเฝ้ารอของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทั้งในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและในด้านสิ่งแวดล้อมได้ช่วยให้สตรีไทยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น สตรีเป็นผู้พิทักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนั้นๆ การที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเข้าพระราชหฤทัย และทรงตระหนักดีถึงความสำคัญของบทบาทสตรีในด้านนี้ ได้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชนในชาติได้รับรู้ถึงบทบาทของสตรีไทยที่มีส่วนส่งเสริมพัฒนาการของประเทศ” (ประไพพรรณ จารุทวี, ๒๕๔๗: ๒๓) (๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕)

- มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลสตรีแห่งปี ค.ศ. ๑๙๙๓ ในฐานะที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวมเสมอมา (๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖)

- มูลนิธิชาร์ลส์ เอ. ลินเบิร์ก และแอนดรูว์ ลินเบิร์ก ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล 1995 Lindbergh Award ในฐานะที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน เพื่อมวลมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ณ โรงแรมวอลดอร์ฟ แอสทอเรีย นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา (๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘)

- มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ รัฐแมริแลนด์ สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณูภีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขามนุษยธรรม (๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘)

บทสรุป

การทรงงานด้านสิทธิมนุษยชนของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ได้มีส่วนช่วยให้งานด้านสิทธิมนุษยชน อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษยชาติพึงได้รับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ และยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ หรือศาสนาใด ทรงอุทิศพระองค์ในการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดังข้อความที่พระองค์ท่านได้ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าว BBC ในสารคดี “Soul of a Nation” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ความตอนหนึ่งว่า “Loving kindness is the real thing one should give to other person, to give, not to take only. To give to love. So, that's the reason my husband and I can work year after year, day after day, without being ill. But we know when it is time to die, nobody can escape. ความเมตตากรุณาเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมีให้ต่อผู้อื่น อย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นฝ่ายรับข้างเดียว ให้และเมตตา นี่เป็นเหตุผลให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และข้าพเจ้าทรงงานปีแล้วปีเล่า วันแล้ววันเล่า โดยไม่ประวร แต่เรารู้ดีว่า เมื่อถึงเวลาที่จะต้องจากโลกนี้ไป ไม่มีใครที่หนีพ้นได้”

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ขอประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าได้น้อมจิตและทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล ขอพระองค์จงทรงพระเจริญ พระพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง สถิติเป็นมิ่งขวัญและคู่พระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว トラบนิจ นรินทรเทอญ... **ทิมายุภา โหตุ มหาราชินี**

เอกสารอ้างอิง

กรมประชาสัมพันธ์. (๒๕๔๗). สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ขัตติยราชนาวิศรีไศย. กรุงเทพฯ: กรม

ประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี,

กระทรวงการต่างประเทศ. สิทธิมนุษยชน Human Rights [ออนไลน์]. ๒๕๕๔. แหล่งที่มา:

http://www.mfa.go.th/humanrights/index.php?option=com_content&view=article&id=87&Itemid=55 [๑๕

กรกฎาคม ๒๕๕๕]

คมชัดลึก. พระราชินีทรงห่วงผู้อพยพจากภัยสู้รบ (๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔) [ออนไลน์]. ๒๕๕๔. แหล่งที่มา:

<http://www.komchadluek.net/detail/20110209/88358/พระราชินีทรงห่วงผู้อพยพจากภัยสู้รบ.html> [๑๕ กรกฎาคม

๒๕๕๕]

ชูมาน ถิระกิจ. (๒๕๔๗, กรกฎาคม - ธันวาคม). เย็นศิระเพราะพระบาณีปกเกล้าปกกระหม่อม. โดมัทศน์. ๒๕ (๒), หน้า ๙-๑๐.

แถมสิน รัดนพันธ์. ๒๕๔๙. ใกล้เบื้องพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ ๒๕. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน,

ไทยรัฐ. นายทหารอเมริกันอดีตผู้อพยพเขาล้านสุดปลื้ม นำพระราชหฤทัยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

[ออนไลน์]. ๒๕๕๔. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/life/272623> [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

ณพล บุญทับ, พลเอก. ๒๕๔๘. พระราชภารกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องเล่าของ พลเอกณพล บุญทับ รองส

มหาราชองค์รักษ์, หนังสือ พระราชินีของเรา เรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้ เอลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า

พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๘ อ้างถึงใน [ออนไลน์]. ๒๕๔๘.

แหล่งที่มา: http://queen.kapook.com/queen_activity03.php [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. มปป. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights. กรุงเทพฯ: มปป.,

ประกาศ รัชกาลที่ ๑๐. เสด็จเยือน ๑๔ ประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, ๒๕๕๐.
วิกิพีเดีย. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ [ออนไลน์]. ๒๕๕๕. แหล่งที่มา:

http://th.wikipedia.org/wiki/Queen_sirikit [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

ประไพพรรณ จารุทวี. (๒๕๕๗, กรกฎาคม-ธันวาคม). โลกซึ้งสุดดี. โดมทัศน์. ๒๕ (๒), หน้า ๑๘-๒๔.

มูลนิธิ ๕ ธันวาคมราช. สมานายิกาสมาคมกาชาดไทย [ออนไลน์]. ๒๕๕๕ก. แหล่งที่มา:

http://www.belovedqueen.com/index.php?option=com_content&view=article&catid=6%3A2009-07-06-07-52-55&id=42%3A2009-07-06-09-35-16&Itemid=3 [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

มูลนิธิ ๕ ธันวาคมราช. ศูนย์ราชการุณย์ [ออนไลน์]. ๒๕๕๕ข. แหล่งที่มา:

http://www.belovedqueen.com/index.php?option=com_content&view=article&catid=6%3A2009-07-06-07-52-55&id=44%3A2009-07-06-09-36-56&Itemid=3 [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

วสิษฐ เดชกุญชร, พล.ต.อ. ๒๕๔๙. รอยพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: มติชน,

สมาคมกาชาดไทย. หลักการกาชาด [ออนไลน์]. ๒๕๕๓. แหล่งที่มา: <http://www.redcross.or.th/principles> [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

สมาคมกาชาดไทย. (๒๕๕๓, ๑๒ สิงหาคม). ๗๘ พรรษา สมเด็จพระสังฆนายกสมาคมกาชาดไทย. กาชาดสัมพันธ์ ฉบับพิเศษ ๑(๓), หน้า ๓.

สำนักข่าวเจ้าพระยา. “สมเด็จพระราชินีฯ” พระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าว [ออนไลน์]. ๒๕๕๕. แหล่งที่มา:

<http://www.chaoprayanews.com/2012/05/08/99-89/> [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี,

สำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์. ภารกิจสำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ [ออนไลน์].

๒๕๔๒. แหล่งที่มา: http://www.rtrc.in.th/ewt_news.php?nid=187 [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕]

สำนักงานประสานงานองค์การภาคีสหประชาชาติประจำประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. ๒๕๕๑.

ศักดิ์ศรีและความยุติธรรมสำหรับทุกคน เสียงของเราที่ยืนบนแผ่นดินไทย. กรุงเทพฯ: คีนี่เดีย (ประเทศไทย),

www.belovedqueen.com. ศูนย์สมาคมกาชาดไทย บ้านเขาล้าน จังหวัดตราด [ออนไลน์]. ๒๕๕๒. แหล่งที่มา:

http://queen.kapook.com/queen_other12.php [๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕]